

Kardeşlik İftarları 4: Göçmenlerle Buluşma İftarı

İnsan durduk yere evini barkını yurdunu insanını geride bırakıp bir yerden bir yere göçmez. Ancak vaziyet çekilir gibi değilse çiftini çubuğunu bırakıp yola düşer.

Bazen yoksulluk ve işsizlikten kurtulmak için göç eder insan. Almancıların durumu budur mesela. Çalışılacak iş, alınacak maaş, kalınacak yer bellidir. Yine de Almanya gurbetçiler için “acı vatan” olmuştur. Bunun sebebi de toplumdan dışlanmalarıdır. Orada onları bekleyen bir ensar olmayışıdır. Misafir olarak değil, makinadan farksız işçiler ya da Almanların işlerini ellerinden alan yabancılar olarak görülmeleridir.

Halbuki Hz. Peygamber döneminde muhacirler ensarın yani kelime anlamıyla “yardımcı”ların yardımıyla Medine gibi bir “tatlı vatan”a kavuşmuşlardır. Mekkeli komşuları ilk Müslümanlara düşman kesilmişken, Müslümanlar özvatanlarında parya muamelesi görüp türlü işkencelere maruz kalır ve dinlerini özgürce yaşayamazken, Medine’deki din kardeşleri onlara kucak açmıştır.

Bugün bize düşen, imkanlarımız nispetinde ve imkanlarımızı da zorlayarak muhacirlere ensarlık yapmak, ülkesinden uzakta, gurbette, yolda kalana sahip çıkmak, kapımızı çalanı, evimize sığınanı aç susuz hasta koymamaktır.

Muhacirlik Medine için ne kadar tanıdıksa, Türkiye için de en az o kadar tanıdaktır. Müslüman milletinden pek çok Osmanlı tebasının uzun zamandır yaşadığı Kırım, Balkanlar, Kafkaslar Ruslar tarafından işgal edilip buralarda yeni devletler kuruldukça canını, dinini, ırzını, namusunu korumak isteyen çok farklı etnik kökenden Müslümanlar, maruz kaldıkları zulümden kaçarak düşman istilasından emin bir ülkeye, Osmanlı’ya, Türkiye’ye sığınır. 18. yüzyılın ikinci yarısında başlayan bu büyük göç dalgası, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı’ndaki mağlubiyetimiz sonucunda trajik boyutların ötesine geçer. Hicret Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı yıllarında da, Cumhuriyet’le gelen barış yıllarında da devam eder. Ülkemiz 1924’te Yunanistan’dan, 1945’te Yugoslavya’dan, 1951 ve 1989’da Bulgaristan’dan gelen mazlum müslüman halklara, başlarını sokacakları yuva olur.

1923-1940 arası dönemde yaklaşık 1 milyon Müslüman Türkiye’ye göç etmiştir. Bu yıllarda her bir Trakya, Doğu Marmara ve İç Anadolu şehri ortalama 25-30 bin muhacire kucak açar. Türk’ten çok Arnavut, Manav, Boşnak, Tatar, Çeçen, Çerkes, Lezgi, Avar’dır bu muhacirler. Türkiye sadece Müslümalara değil zorda kalan gayrimüslimlere de sığınak olmuştur. 1933 sonrasında Yahudilere, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Bulgar ve Yunanlılara kapısını açmıştır.¹

1927 sayımında nüfusumuz 13 milyon 650 bindir. Bu nüfusun yaklaşık 5 milyonu muhacirdir. 1927 Türkiye’si, nüfusunun neredeyse yarısı göçmen olan bir ülkedir. Muhacirlere iki yüz küsur yıldır kucak açmış, ensarlık etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, neredeyse yarı yarıya bir “göçmenler ülkesi”dir. Bir muhacire iki ensarın düştüğü bir ülke olarak Türkiye’nin kuruluş mantığı, varlık gerekçesi, meşruiyet kaynağı; Mekkelilerin Medinesi, gurbetçilerin sılası, vatansızların vatani olmasıdır.

¹ Cevat Geray, “Türkiye’de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, s. 8-36, 15; yayin.todaie.gov.tr/goster.php?Dosya=MDU3MDU3.

Meşhur deyişte olduğu gibi “Türkün misafirperverliği” dendiğinde, en az zengin Avrupalı turistler kadar; yoksul ve muhtaç durumdaki Afrikalı, Sierra Leoneli, Türkmen, Gürcü, Afgan, Özbek, Çeçen kardeşlerimize gösterdiğimiz, göstereceğimiz misafirperverlik de akla gelmelidir.

Peki bu kardeşlerimiz sadece yoksul ve muhtaç mıdır? Kesinlikle hayır. Emperyalizmin ve kapitalizmin dünya çapında yol açtığı açlığın ve savaşların ülkelerinden ettiği ve kendilerini bir umut Türkiye’ye atan bu kardeşlerimizin pek çoğu kimliksizdir, çalışma hakkına sahip değildir, sağlık hizmetlerinden yoksundur, başına bir şey gelse polise gidemez, polis ona bir şey yapsa hiçbir yere gidemez, hastaneye gitse bakılmaz, ev sahipleri onlara pahalıya ev vermeye çalışır, bakkallar pahalıya mal satmaya çalışır vs.

Devletimiz, düzenli ve düzensiz şekillerde, resmi ve gayriresmi yollarla ülkemize gelen bu kardeşlerimiz konusunda net bir politika üretmemekte, onları “bana dokunmayan yılan bin yaşasın” mantığıyla görmezden gelmekte, adeta “kovmuyorum ya, daha ne istiyorlar?” demektedir.

Kayıtdışı göçmen nedir? İşveren açısından sigorta primi, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı masrafı çıkarmayan bir “ucuz işçi”dir. Devlet açısından KDV ve ÖTV olarak tüketim vergisi ödeyen ama herhangi bir hizmet talep edemeyen bir “kayıtdışı insan”dır. Ev sahibi ve bakkal açısından, dil bilmez, iz bilmez, yolunacak tavuktur. Bazı insanlar açısından da suça yatkın ve güvenilmez yabancılardır. Aslında muhacir kardeşlerimiz, bunlardan hiçbiri değildir. Onlar, memleketlerindeki iç savaş ya da yoksulluktan kaçıp gelmiş, ülkemizde çalışmak suretiyle üç beş kuruş para kazanıp ailesine göndermenin derdine düşmüş gurbetçilerdir.

“Alamancılar” gibi söylersek, bu “Türkiyeciler”, bu gurbetçiler için Türkiye’yi “acı vatan” kılmak da bizim elimizde, “tatlı vatan” kılmak da.

Şüphesiz Türkiye dünyadaki bütün göçmenlere kucak açamaz. Buna elimizdeki imkanlar yetmez. Fakat şunu da düşünmek lazım. Kızılay, Diyanet İşleri Başkanlığı, TİKA, İHH gibi pek çok kurum vasıtasıyla yurtdışına bu kadar yardım yapan bir ülke, kendi yurtlarından kalkıp şu ya da bu yolla kapısına hatta İstanbul’a, Tarlabası’na, Cankurtaran’a, Kumkapı’ya kadar gelmiş bu insanları neden görmezden gelir ve kaderlerine terk eder?

Onları görmemek aslında imkansızdır. Bir komşunun evine temizliğe gelen Gürcü kadın, birinin yaşlısına bakan Türkmen kadın, sokakta saat satan Sierra Leoneli, kağıt toplayan Afrikalı, inşaatte çalışan Afgan, işporta tezgahında deri yelek satan Özbek abi ve amcalar, kamplardan çıkamayan-okula gidemeyen-çalışamayan Çeçen kadın, çocuk ve yaşlılar... Onları görmemek aslında imkansızdır.

Bugün ilginç bir şekilde, Türkiye’de yaşayan yoksullar, garipler, kimsesizler pek çok yardım örgütü tarafından neredeyse ikinci plana itilmiş durumdadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, birtakım sosyal haklar, hemşeri ve komşuluk ilişkileri sayesinde yoklukla mücadele edebiliyor. Peki kimliği, kaydı, varlığını ispatlayacak hiçbir geçerli evrakı olmayan, dil bilmeyen, mahallelinin sahip çıkacak kadar tanımaya fırsat bulamadığı göçmenler yoklukla nasıl mücadele edecek?

Göçmenlik deyince sadece yabancı ülkelerden gelenleri de anlamamak gerek. Göç sorununu ele alırken aklımıza, köylerinde işsizlikten açlıktan yoksulluktan kavrulup kendini şehre dar atan yarı zorunlu yarı gönüllü göçmenler kadar; köyleri boşaltılan, yakılan ve iki ateş arasında kalan “zorunlu göç” mağdurları da gelmelidir. 20 yılı aşkın süredir devam eden çatışma koşullarının neticesinde Türkiye’nin doğusundan batıdaki metropollere göçen, kenar mahallelerde, hemen yanı başımızdaki Tarlabası gibi perişan semtlerde hayata tutunmaya çalışan, düşük ücretli ve güvencesiz işlerde emekleri sömürülen çok sayıda kardeşimiz var. 5233 sayılı Terör veya Terörle Mücadeleden Kaynaklanan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanun halihazırda yürürlükte. Fakat çatışma koşullarından zarar gören ailelerin pek çoğu bu yasadan yararlanamıyor. Tazminat alsalar da, çoğu için dönüş umut ve ihtimali ortadan kalkmış durumda.

Türkiye giderek zenginleşen ve Başbakanımızın “üç çocuk” öğüdünden yahut ısrarından da anlaşıldığı gibi nüfusa ihtiyaç duyan bir ülke. O halde yurtdışındaki mazlum Müslüman kardeşlerimize bu kadar teveccüh gösterirken, her gün sokakta karşımıza çıkan, ta ayağımıza kadar gelmiş Müslüman kardeşlerimizi niçin görmezden geliyoruz? Talebimiz, imkanlarımız zorlanarak, meşhur misafirperverliğimizi yansıtan ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin “Müslüman halkların huzur içinde yaşayabilecekleri emin bir belde” şeklindeki kuruluş mantığına uygun bir “göçmen politikası” ortaya konması; ülkemizdeki göçmen nüfusun ve sorunlarının daha fazla görmezden gelinmemesidir.